

מסורת הש"ס

א) [סוף שקלים:] ב) [לנקמן נח: ע"ש:] ג) [ז"ל דמניא:] ד) ע"ז יג. יומא טו. סוף שקלים. ה) [ועב"ן מח"ן:] ו) [לנקמן מז:] ז) [וחלין לח:] ח) [ויקרב טו:] ט) ז"ל והכא ז"ק. י) ומוקי ז"ק. יא) ביא שהיה. יב) [וע' חוס' שבת נד: ד"ה היה וכו' וחס' בילא נב. ד"ה תליפרי וכו' משם בלשה שקיימו ללאתן שני מירוצין שבעטו כאן וע"ה חוס' ע"ז יג. ד"ה אין וחס' יומא טו. ד"ה אין.] יג) [וע"ה היטב חוס' ע"ז יג.] יד) [כ"ש"ש מח"ן:] ט) ביא ולהמתין עד שיעמדו לו כ"ק שילצה לקבלו כו' ז"ק.

תורה אור השלם

- וְכָל מַעֲשֵׂר בְּקֶרֶךְ רִצְאוֹן בַּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת דְּחֻשְׁבֵּט הָעֲשִׂירִי יִתְּנֶה קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָיָה כֹה בִּי: וְהָבִאתֶם שְׂמֶה עֲלֵמִיכֶם וְהַבְיִיתֶם וְהָיָה מַעֲשֵׂרְמִיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יִדְבֶּק וְהַדְרִיכָה וְהַדְרִיכֶם בְּקִרְבָּם: דְּבִירֵי יב יו

הגהות הב"ח

(א) גמ' מרחם קדוש:

מוסף רש"י

אין מקדישין. שם דבר, שסמם הקדש לנדק הבית ואין להן מקנה (יומא טו.). ואין מחרימין. קסבר סתם חרמים לנדק הבית דפלטוגא הו' בערכין, וכיון דהשתא ליכא בית התקדש אמ' בזה ליד' מקלה דמתהי מקדש ומעילה (ע"ז יג.). בהמה תיעקר כו'. דהקדש אטור בטלה (שכ"ו א.). נטיל דלת. ואין לה מה ממלכ ומתמ (ע"ז יג.).

מעשר בהמה פרק תשיעי בכורות

מעֲשֵׂר בהמה כו' כנצשים וצעזים. כלומר ונוהג כנצשים ועזים: **חדש**. שנוולד לאחר אלול: **ישן**. שנוולד קודם אלול:

ואין מפעשרין חדש וישן מזה על זה. כדמפרש בגמרא [ע"ב: **גמ'**] **לימא מפני'**. דקתני נוהג בחוזה לארץ: **מעשר דגן**. אינו נוהג אלא בארץ

דקאמרינן בפ"ק דקדושין (דף לו.) כל

מזוה שהיה חוצה קרקע אינה נוהגת אלא בארץ וילפינן ליה מקראי:

ליקרב. לאו קדוש. ומתני' דקתני נוהג

ליקדש קאמר ומפרש בסמוך למאי

הלכתא קדוש: **דיקא נמי**. דר"ע

מהקרבא הוא דקממעט לה מדנסיב

הש"ס^(א) למילתיה מוהבאתם שמה דהיינו

הקרבא: **בזממו**. דימתין עד שיומם

וְאוֹכְלֵן. מעשר בהמה צ"ן חס צ"ן

בעל מוס דבעלים הוא דלא אשכחן

קרא דליתביה לכהן: **דדרב הונא**

דאמר. לקמן בזהאי פירקא (דף נח.):

גזירה משום יתום. ה"נ גזרה משום

יתום שלא יכינם יתום לליר להמעשר

דאמר במתני'^(ב) הכל נכנסים לליר

להמעשר חוץ מכלאים וטריפה ויואל

דופן ומחוסר זמן ויתום. ולהכי נקט

רצ הונא יתום טפי מכל הני משום

דהתם גבי מילתיה לא שייך למימר

אלא לקום ויתום לקמן בזהאי פירקא.

יתום שמתה אמו בשעת לידה זו פירש

למיתה וזה פירש לחיים^(ג): **מעיקרא**

נמי. כשהמקדש קיים נגזור משום

יתום: אלא. להכי לא גזרינן בזמן

בית המקדש דאפשר בהכרות צ"ד

שלא יכינם אדם יתום לליר להמעשר

הילכך האידנא נמי ליפרשו ואפשר

בהכרזה: **משום פקלה**. דאין לנו על

מה להקריב ואריך לשהוי עד שיומם

ואתי ביה לליר תקלה דגמיה ועבודה או

שוחטו בלא מוס: **ואין מחרימין**.

דחרס הואי קדש כהקדש דכתיב כל חרס

קדש קדשים וגו'^(ד): **סיעקר**. דלא לימי

בה לליר תקלה: **מסא מאילינא**. ברעב:

כבור צדין סליא. בתמיה: **הכי**

קאמר. הכי פרכינן הואלי וחיישת

לתקלה לקניניה לאודיניהו דאימהות

לעובדי כוכבים כי היכי דמיהוי יד עובד

כוכבי' באמצע ולא לימי לידה בכורה:

ומשני

ליקניניהו לאודנייהו לעובדי

ג.ג.

מעֲשֵׂר בהמה ב'ו'. ככל מקום רגיל להזכיר כבור ומעשר ופסח

ששון במתנותיהן ^(א) להכי תנא ^(ב) מעשר אגב כבור ופסח

דנפישו מיליה תנא בפסחים: **ג'והג בארץ ובחוצה לארץ**. הא דאמרנ'

כריש שילוח הקן (חולין דף קלח): דכל היכא דתנא בארץ ובחוצה לארץ

שלא לצורך לצד מראשית הגז היינו

בזהנח דתנן בזהאי מילתא אצל הכא

לצורך הוא: **רבי עקיבא אומר יבוא**

יעלה אדם מעשר ב'ו'. בתמורה בסוף

אלו קדשים (דף כא.): קאמר נמי

רבי עקיבא הכי דכבור הצא מחוזה

לארץ^(ג) אינו קרב^(ד) דמוקי התם מתני'

דמס' חלה (פ"ד מה"ח) דצ"ן ^(ה)אנטיגוס

העלה בכורות מבצל ולא קנלוס ממנו

כו' עקיבא: **ברב הונא דאמר רב**

הונא גזירה משום יתום. דרצ הונא

לקמן בפירקין (דף נח.): **כילד מעשרן**

ושם לא שייך למיגזר משום כלאים

וטריפה ויואל דופא אצל כאן שייך

למיגזר משום הנהו כמו משום יתום

אלא אידי דנקט רצ הונא התם נקטה

הכא ומיהו מימה דלא נקט לקום ויתום

דנקט התם לכך נראה לי לפרש דנקט

הכא דוקא יתום דטעו ביה טפי

מבאחריני משום דלא צקאי ^(ו) דימוס

נמי לא משכחת ליה אלא בזה פירש

למיתה וזה פירש לחיים:

אלא י' משום תקלה. משמע הכא

דאין מעשר בהמה נוהג בזמן

הזה משום תקלה והקשה ר"ת בפרק

במה בהמה יואלה (שבת נד.): ^(ז)ל' דרבי

אלעזר צן עזריה הוה מעשר תריסר

אלפי עגלי מעדריה ככל שתא ולאחר

החורצן היה דרצן יומנן צן וצאי^(ח) שהוא

נשיא היה לאחר חורצן ואחריו רצן

גמליאל וצמיני רצן גמליאל מנו את ר'ת

אלעזר צן עזריה נשיא כדאי' בפרק

תפלת השחר (ברכות דף כו.): וצן י"ח

שנה היה ואין לפרש כלל דאיירי

בעישור שנותנין למלך כמו ארנוגא

ודוחק נמי לפרש דאפטורופוס היה לו

כשהוא קטן שהיה מעשר ושמא לא

צטלו מעשר בהמה כ"כ סמוך לחורצין^(ט):

ואין מחרימין בזמן הזה. אפילו

למ"ד (ערכין דף כט.) סתם

חרמים לכהנים אפי' במפרש לכהנים

איכא למיגזר משום תקלה דכל זמן

שהם ציד צעלים הרי הן הקדש כדאיכא

דלמרא פ"א פרש"י דקסבר סתם חרמים לנדק הבית ^(י) ואי נמי כדפרי' והא דלמרא

עולא בערכין בסוף פרק המקדש שדהו (דף כט.) אי הואי התם הוה יאיצנא כולוהו ^(יא) לכהן דקסבר סתם חרמים לכהנים גבי ההוא

גברא דאחרימניהו לנכסיה יש לחלק דהיינו במקרקעי דבלאו הכי מקשה ר"ת רצ יהודה דקבר התם סתם חרמים לנדק הבית היכי שרי התם ע"י

פדייה דלישקול ארבע זוזי ושדי בנהרא ואומר רבינו חס דהתם במקרקעות דאי אסרת לכו איסור עולם כ"ש דאתי ללדי תקלה טפי ומיהו קשה

דמשמע התם דאיירי במטלטלין דפריך עלה מהא דתניא דאין שדה חרמים נוהג אלא בזמן שהיוצל נוהג ומשני הא במקרקעי הא במטלטלי וי"ל

דמקרקעי חוזה לארץ קרי מטלטלי כדמסיק התם דכמטלטלי דמו ואע"ג דקאמר והא מעשה דפומבדיתא במקרקעי נמי הוה משמע מדקאמר

נמי דהוה במקרקעי ובמטלטלי מ"מ לא המיר אלא המקרקעי לצד וכל שכן דניחא השתא דמכח זה שפיטא ליה להש"ס דבזקרקעי נמי הוה

עובדא דאי לא הוה התם אלא מטלטלי לא הוה שרי להו"ט: **בַּעֲוֹת** ובאי מתבות יוארך הנאה^(א) אים המלח. משמע דוקא לים המלח ולא סגי

בשאר נהרות וכן משמע בפרק כל שעה (פסחים דף כח.) דבשאר נהרות צעיא שחיקה אצל לים המלח מטיל צעיניה וכן י"ז בעלמא הפריש מעות

לזמירותו ומת אמרינן יוליד הגאה לים המלח ומימה דבהוא עובדא דערכין (דף כט.) קאמר שקיל ארבע זוזי ושדי בנהרא וכן ציומא בפרק

הואילא לו (דף נה.) קאמר ונשקול ארבעה זוזי ושדי בנהרא ואידך לשתמו ושמא התם איירי על ידי שחיקה ועכשיו כשאלם בא לחלל כרס

רבעי או נטע רבעי צריך לשחוק הנהו זוזי י"ח ומחלל עליהו ושדי בנהרא: **ואי'** והו עיקור נועץ דר"ת ב'ו'. בכבור בזמן הזה לא הוה שרינן

למיעבד הכי דלא מיצביא ישראל שיש לו לקיים מצוות נתינה ^(ב) ולהמתין לכהן שירצה לקבלו אפי' יותר משלשים יום בדקה וחמשים בגסה דהא

דמתן (נעיל דף כו.): עד כמה חייב ליטפל היינו אפי' בא כהן לקבלו חוץ הזמן הזה כדקמני אמר לו הכהן בתוך הזמן תנהו לי הרי זה לא יתן

אלא אפי' קבלו הכהן לא שרי י"ח ליה כהן לכונסו לכיפה דלא מישתמטי בשום דוכתא למתני הכי גבי כבור ולעיל (דף נה.) תנן בזכר של

רחלים זקן ושערו מדולדל משמע שהיו רגילין להמתין עד שיפול צו מוס ויש לחלק צין כבור למקדש בזמן הזה דכבור דשרי בגפילת מוס

בלא פדייה איכא הפסד קדשים אם היה כונסו לכיפה אצל מקדש דאפי' נפל צו מוס לא שרי בלא פדיון ואי פריק ליה מיצבע י"ז להשלך

הדמים לאיצוד הילכך שכנסו עכשיו לכיפה אין כאן הפסד קדשים:

אפשר

עין משפט ונר מצוה

א א מ"י פ"ו מהלכות

בסורות הל' צ סמג עשין

רכי:

ב [מ"י פ"ו מהל' בסורות הל' ד:]

ג [מ"י שם הל' ה:]

ד ב ד"י פ"ח מהלכות ערכין הלכה ח:

שיטה מקובצת

א) כל משמע צאן: ג) תי' אי הכי נמחק: ה) גזירה משום ליקוח גזירה משום יתום רש"י וחס' גורס משום יתום: ו) אמר רבא משום: ז) ואוכל מעשר אות י' נמחק: ח) להכי תנא הכא מעשר: ט) לארץ דאינו קרב: י) אבנינוס אות ב' נמחק: יא) בקאי ביה איניש [דלא] מביטחא לה אלא: יב) אלא אמר רבא משום: יג) ויצאה אמרנן: יד) הבית ואין צריך כדפ"י: יה) כולוה לכתוב: יז) דקסבר: יח) וכן במעילה ובגזירי המפריש מעות: יט) וזוי דמחלל עליהו: כ) שרי הכהן לכונסו: כא) מיכעני ליה להשלך:

רבינו גרשום

שלא בפני הבית. לאחר

חרכבן הבית: ממקום שאי

אתה מעלה מעשר דגן.

מחוצה לארץ לארץ וכל

היכא דכתיב מעשר וחורמה

באריותי' משמע בדגן

שבארץ דסמיך ליה ארצם

או נחלה כגון כי את מעשר

בני ישראל אשר יימו

נחתי ללויים על כן אמרתי

להם בתוך בני ישראל

לא ינחלו נחלה. ובגנו כי

תכלה לעשר וגו' השקפה

וגו' אי אתה מעלה מעשר

בהמה ומתניחין דקתני נוהג

בארץ ובחוצה לארץ: אפי'

ותימא ר' עקיבא כגא

ליקרב כאן ליקדש. האי

דקאמר רבי עקיבא אי אתה

מעלה מחוצה לארץ ליקרב

קאמר אבל מיקדש קדיש

אפי' בחוצה לארץ: דיקא

נמי. דקרא ליקרב קאמר

דכתיב והבאתם ומהקרבא

הוא דמעטיה אבל מקדושה

לא: לנאכל בזממו. ולא

כשהוא תם: אי הכי אפי'

האידיא נמי. בזמן הזה

יהא נוהג: גזירה משום

יתום. שלא יכינסו לליר

להתעשר ולא ב' עשורי

הוא כדנתן במתניתין:

מעיקרא נמי. בפני הבית

נמי לא משום יתום: אפשר

בהכרזה. דמכריזו יתומו לאו

בר עשורי: משום תקלה.

דשמוא לא יכול להמתין

עד שיומם ויאכלנו תם.

ובזמן בהמ"ק ליכא למיחש

לתקלה דהא מצו מקריב

(לאימוריו) [לגבוה] בשעה

שירצה ומצי למכילה: אין

מקדישין ואין מחרימין ואין

מערבינן בזמן הזה. דכל הני

הוו לבדוק הבית ואי אפשר

למיצנעניהו עד שיבנה הבית

ואתי בהו לליר תקלה

הלכך [אם הקדישן] בהמה

תעקר כו': אי הכי. כיון

דמעשר בזמן הזה לא קדיש

דחיישינן לתקלה בכור נמי

ניחוש לתקלה ולא ליקדש:

הכי קא אמרינן לקניניהו

לאודניהו לעובר כוכבים

עד שהן בבטי אימן דהוה

ליה שותפות עובר כוכבים

ולא ליקדש כי הוכי דלא

לייתי לליר תקלה: לא משום

הכי קדיש בכור האידנא